

ÖĞRETMENLERİN ALAN DEĞİŞİKLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN

İNCELENMESİ: SINIF ÖĞRETMENLİĞİNDEN ÖZEL EĞİTİM

ÖĞRETMENLİĞİNE GEÇİŞ

İsmail EROL¹, İsmail KARSANTIK²

Makale Bilgisi

Araştırma Makalesi

DOI: 10.19171/uefad.822238

Makale Geçmişi:

Başvuru 05.11.2020

Kabul 16.04.2021

Anahtar Kelimeler:

Sınıf öğretmenliği,
Özel eğitim öğretmenliği,
Alan değişikliği.

Özet

Öğretmenlik mesleği özel alan yeterlikleri farklı öğretmenlik branşlarına özgü yeterlikleri kapsamaktadır. Öğretmenlerin alan değiştirmelerine yönelik çalışmaların 2012 yılı itibarıyla yoğunlaştığı görülmektedir. Alanyazında yapılan çalışmalar alan değiştiren sınıf öğretmenlerinin alan değişikliği yapma nedenlerine, alan değişikliği nedeniyle yaşadıkları sorunlara, yeni alanlarından memnuniyet durumlarına, yeni alanlara ve uygulamaya ilişkin görüşlerine ve yeterliklerine odaklanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenliği kadrosundan özel eğitim öğretmenliği kadrosuna geçiş yapan öğretmenlerin alan değişikliğine yönelik görüşlerini ve deneyimlerini incelemektir. Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak öğretmenlerin alan değiştirme olgusuna yönelik görüşleri incelenmiştir. Çalışmaya amaçlı örnekleme yöntemine göre seçilen 22 öğretmen katılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, öğretmenler alan değiştirmeye olumlu veya olumsuz yaklaştığı gibi şüpheyile de yaklaşmaktadır. Alan değiştirmenin gerekçeleri arasında ise atanma süreçlerinin kolaylığı, özel eğitimde çalışma olanakları, özel eğitim alanında daha mutlu ve tatminkâr olma gerekçeleri öne çıkmaktadır. Alan değiştiren öğretmenler en fazla velilerle ilişkilerinde sorun yaşadıklarını belirtmekte ve buna çözüm olarak etkili iletişimin önemini vurgulamaktadır.

FIELD CHANGING: VIEWS OF TEACHERS TRANSFERRING FROM

PRIMARY SCHOOL TEACHING TO SPECIAL EDUCATION

Article Information

Research Article

DOI: 10.19171/uefad.822238

Article History:

Received 05.11.2020

Accepted 16.04.2021

Keywords:

Primary school teaching,
Special education
teaching,
Field changing.

Abstract

The teaching profession includes competencies specific to different teaching branches. The number of studies on teachers changing their fields has increased as of 2012. Studies in literature focused on the reasons of primary school teachers who have changed their fields, the problems they encounter due to field changing, their satisfaction with their new fields, their opinions and competencies about new fields and implementation. The purpose of the present research was to examine the opinions and experiences of teachers who have changed their field from primary school teaching to special education teaching. In this study, the perceptions of teachers towards the phenomenon of field changing were examined using the phenomenology design, one of the qualitative research designs. 22 teachers who participated in the study were selected by purposeful sampling method. The study concluded that the participant teachers had both positive and negative opinions on field changing and some of them were sceptical. Among the reasons of field changing, ease in appointment processes, working opportunities of special education, being happier and more satisfied in the field of special education were emphasized. They mostly had problems about parents of children with special education and their solutions focused on effective communication with the parents.

¹ Öğr. Gör. Dr., Namık Kemal Üniversitesi, ismailerol@nku.edu.tr, OrcID: 0000-0001-8531-6001

² Arş. Gör. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, ismailkarsantik@gmail.com, OrcID: 0000-0002-0279-7397

Kaynakça Gösterimi: Erol, İ., & Karsantik, İ. (2021). Öğretmenlerin alan değişikliğine yönelik görüşlerinin incelenmesi: Sınıf öğretmenliğinden özel eğitim öğretmenliğine geçiş. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(Özel Sayı), 1-37. <https://doi.org/10.19171/uefad.822238>

Citation Information: Erol, İ., & Karsantik, İ. (2021). Field changing: Views of teachers transferring from primary school teaching to special education. *Journal of Uludag University Faculty of Education*, 34(Special Issue), 1-37. <https://doi.org/10.19171/uefad.822238>

1. GİRİŞ

24 Haziran 1973 tarihli T. C. Resmî Gazete’de (1973) yayımlanan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu içerisinde öğretmenlik mesleğinin tanımı incelendiğinde “Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” şeklinde ifade edildiği görülmekte ve öğretmenlerin görevlerinin millî eğitimin temel ilke ve amaçlarına uygun bir biçimde sorumluluklarını yerine getirmeleri olduğuna dikkat çekilmektedir. Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri; mesleki bilgi, mesleki beceri ile tutum ve değerler olmak üzere üç genel başlık altında ele alınmaktadır (MEB, 2017a). Öğretmenlik mesleği özel alan yeterlikleri ise öğretmenlik branşına özgü yeterlikleri kapsamaktadır. Özel eğitim öğretmeni özel alan yeterlikleri zihinsel engelliler, görme engelliler ve işitme engelliler için iletişim ve sosyal beceriler, öğretim programını uyarlama, okul, aile ve diğer meslek alanları ile işbirliği yapma, davranış yönetimi ve mesleki gelişimi sağlama yeterlik alanlarını kapsamaktadır (MEB, 2017b). Sınıf öğretmeni özel alan yeterlikleri ise öğrenme-öğretme ortamı ve gelişim, izleme ve değerlendirme, bireysel ve mesleki gelişim-toplum ile ilişkiler, sanat ve estetik, dil becerilerini geliştirme, bilimsel ve teknolojik gelişim, bireysel sorumluluklar ve sosyalleşme ile beden eğitimi ve güvenlik yeterlik alanlarını kapsamaktadır (MEB, 2017c). Bu doğrultuda sınıf öğretmenliği ile özel eğitim öğretmenliği alanlarının özel alan yeterlikleri bakımından farklılaştığı görülmektedir.

17 Nisan 2015 tarihli T. C. Resmî Gazete’de (2015) yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği, öğretmenlerin kendilerinden beklenen eğitim-öğretim hizmetlerini etkili şekilde yerine getirebilmek için öğretmen atamaları ve yer

değiştirme ile alan değişikliği konusunda da usul ve esasları düzenlemektedir. Yönetmeliğin 60. maddesine göre, alan değiştirmeye yönelik olarak bakanlığın uygun görmesi halinde öğrenimleri birden fazla alana atanmaya uygun olan öğretmenler yükseköğrenimlerinin atanacakları alana uygun olması koşuluyla alan değiştirmelerine fırsat verilmektedir. Öğretmenlerin alan değişikliği çeşitli yıllarda genelgelerle sağlanmıştır. 2006 yılındaki alan değişikliğinde öğretmen ihtiyacı dikkate alınarak Talim ve Terbiye Kurulunun uygun gördüğü alana atanmalarına fırsat verilmiştir (MEB, 2006). 2007 yılındaki alan değişikliğinde ilgili yönetmelik, görüş ve kararlarla sağlık meslek liselerinin bazı alanlarının radyoloji, acil tıp, tıbbi sekreterlik gibi alanlara, üç yıllık eğitim enstitülerinin bazı alanlarından mezun olanların fen bilgisi öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği ve Türkçe öğretmenliği gibi alanlara geçiş yapmasına fırsat verilmiştir (MEB, 2007).

2008 yılında ise ilgili mevzuat dikkate alınarak biyoloji öğretmenliği, coğrafya öğretmenliği, çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, Türk dili ve edebiyatı öğretmenliği, zihinsel / görme / işitme engelliler öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, okul öncesi öğretmenliği, İngilizce öğretmenliği gibi alanlara kaynak olan yükseköğretim programlarından mezun öğretmenlere alan değişikliği fırsatı verilmiştir (MEB, 2008). 2009 yılında ilgili mevzuat dikkate alınarak beden eğitimi, biyoloji, coğrafya, felsefe, İngilizce, rehber öğretmen, tarih gibi alanlara kaynak olan yükseköğretim programlarından mezun öğretmenlere ve eğitim enstitülerinin belirli alanları ve sağlık eğitim enstitüsünün belirli alanlarına, gıda teknolojisi, matematik gibi alanlardan mezun öğretmenlere alan değişikliği fırsatı verilmiştir (MEB, 2009). 2010 yılında Almanca ve Fransızca öğretmenlikleri kadrosunda bulunup istihdam sayılarının azalması nedeniyle ilköğretim okullarında Türkçe öğretmeni olacak şekilde, sağlık eğitim enstitüsünden lisans tamamlayanlara da alan değiştirme imkânı verilmiştir (MEB, 2010). 2011 yılında da benzer şekilde geçebileceği alana kaynak olan yükseköğretim programlarından mezunlara ve sağlık eğitim enstitüsünde lisans

tamamlayanlara alan değişikliği fırsatı verilmiştir (MEB, 2011). 2012 yılında ilgili mevzuat dikkate alınarak, 2012 yılına mahsus olmak üzere sınıf öğretmenlerinin ihtiyaca göre zihinsel engelliler öğretmenliği veya teknoloji ve tasarım alanına geçmelerine imkân verilmiştir (MEB, 2012). 2013 yılındaki genelgeyle, 540 saat süren zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği kursu programı ya da 90 saat süren teknoloji ve tasarım öğretmeni kursu programını başarı ile tamamlayan öğretmenlerin zihin engelliler öğretmenliğine ve teknoloji ve tasarım öğretmenliğine yönelik alan değişikliği yapmalarına fırsat verilmiştir (MEB, 2013).

Alan değişikliği kapsamında 4+4+4 sistemiyle özellikle 2012 yılında norm fazlası olan sınıf öğretmenleri çeşitli branşlara (Türkçe, İngilizce, vb.) geçiş yapmıştır. Öğretmenlerin alan değişikliği bazı sorunları da beraberinde getirmektedir (Ersözlü ve diğerleri, 2014). Dört yıla düşürülen ilkökul, sınıf öğretmenlerinin norm fazlası olmalarına yol açarken dört yıla çıkarılan ortaokul ve liseler, branş öğretmeni açığına neden olmuştur. Bu duruma çözüm üretmek için Millî Eğitim Bakanlığı sınıf öğretmenlerine isteğe bağlı olarak ve yan alanlarına göre özel eğitim öğretmenliği ile teknoloji ve tasarım öğretmenliği kadrosuna, diğer alanlarda ise yan alanlara bağlı olacak şekilde alan değişikliği hakkı sunmuştur. Bu durum yine öğretmenlik özel alan yeterliklerinin ne düzeyde dikkate alındığına yönelik soruları akla getirmektedir (Korkmaz ve Serin, 2014). 4+4+4 sistemine yönelik yapılan diğer araştırmalar da sınıf öğretmenlerinin norm fazlası olma durumlarına dikkat çekmektedir (Cerit ve diğerleri, 2014; Doğan ve diğerleri, 2014; Gökyer, 2014).

Öğretmenlerin alan değiştirmelerine yönelik çalışmalarının 2012 yılı itibariyle yoğunlaştığı görülmektedir. Alanyazındaki çalışmalar alan değiştiren sınıf öğretmenlerinin alan değişikliği yapma nedenleri (Ersözlü ve diğerleri, 2014; Kaya ve diğerleri, 2013), alan değişikliği nedeniyle yaşadıkları sorunlar (Ersözlü ve diğerleri, 2014), yeni alanlarından memnuniyet durumları (Ersözlü ve diğerleri, 2014; Grissmer ve Kirby, 1987; Kaya ve diğerleri,

2013; Korkmaz ve Serin, 2014), yeni alanlara ve uygulamaya ilişkin görüşleri (Gökçyer, 2014; Özer ve diğerleri, 2013) ve yeterliklerine (Sıcak ve diğerleri, 2015) odaklanmaktadır.

Uluslararası alanyazın incelendiğinde ise McLeskey ve diğerleri (2004) özel eğitim öğretmenliğinden sınıf öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerin oranının sınıf öğretmenliğinden özel eğitim öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerin oranından daha yüksek olduğunu, bu durumun özel eğitim öğretmenlerinin daha fazla yıprandıkları ve iş yükü açısından fazla sorumluluklarının olduğundan kaynaklandığını ifade etmektedir. Billingsley ve Cross (1991) da benzer şekilde özel eğitim öğretmenlerinin iş yükü yoğunluğunu vurgulamaktadır. Özel eğitim öğretmenliğine duyulan ihtiyacı da dile getiren Billingsley ve Cross (1991) nitelikli öğretmenlerin az sayıda olduğunu ve gelecekte bu ihtiyacın daha da artacağını belirtmektedir. Benzer şekilde Miller ve diğerleri (1999) stres, yaş, zayıf okul iklimi gibi unsurların özel eğitim öğretmenlerinin meslekte kalma veya ayrılma tercihleri üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir. Diğer yandan Stempien ve Loeb (2002) sınıf öğretmenlerine kıyasla özel eğitim öğretmenlerinin işlerinden doyum sağlayamadıklarını ortaya koymaktadır. Darling-Hammond (1984) ise öğretmenlerin kişisel, iş tatmini sağlayamama ve stres gibi nedenlerden dolayı buldukları pozisyonu değiştirdiğine değinmektedir.

Ulusal ve uluslararası alanyazın incelendiğinde sınıf öğretmenliğinden özel eğitim öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerin görüş ve deneyimlerini genel anlamda ele alan ESKİCUMALI ve diğerleri, 2014; KARABAŞ ve ÇİFTÇİ, 2019; KORKMAZ ve SERİN, 2014; ÖZYER ve ÖZSOY, 2017) yeterli miktarda çalışma bulunmadığı görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenliğinden özel eğitim öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerin alan değişikliğine yönelik görüşlerini ve deneyimlerini incelemektir. Bu bağlamda, öğretmenlerin alan değiştirme gerekçeleri, yaşadıkları sorunlar ve çözüm yolları, alan değiştirmenin etkisi, yeni alanlarındaki öz yeterliliklerine ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçların öğretmenler, okul yöneticileri ve politika yapıcılar tarafından alan değişikliği sürecindeki

dinamiklerin anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca alan değişikliğini deneyimleyen öğretmenlerin bakış açısından yaşadıkları sorunların ve bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinin incelenmesinin alan değişikliği sürecine yönelik geliştirilen politikalara ışık tutması beklenmektedir. Çalışmanın amacı doğrultusunda “Alan değiştiren öğretmenlerin alan değiştirmeye yönelik görüş ve deneyimleri nasıldır?” ve “Sınıf öğretmenlerinin özel eğitim öğretmenliğine geçme durumları ile ilgili görüş ve deneyimleri nasıldır?” sorularına yanıt aranmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Deseni

Sınıf öğretmenliğinden özel eğitim öğretmenliğine geçen öğretmenlerin alan değiştirmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır ve öğretmenlerin alan değiştirme olgusuna yönelik algıları incelenmiştir. Olgubilim, belirli olguların kişi tarafından nasıl algılandığı, anlamlandırıldığı, hissedildiği ve deneyimlendiğini tarif etmek için kullanılan nitel araştırma desenidir (Patton, 2002).

2.2. Çalışma Grubu

Çalışmaya sınıf öğretmenliğinden özel eğitim öğretmenliğine geçiş yapan 22 öğretmen katılmıştır. Alan değişikliği yapmış olan ve araştırmanın yürütüldüğü sırada aktif olarak özel eğitim öğretmenliği görevini sürdüren öğretmenler arasından amaçlı örnekleme yöntemine göre seçilen katılımcılara yönelik demografik bilgilere Tablo 1’de yer verilmektedir:

Tablo 1

Çalışma Grubunu Oluşturan Öğretmenlerin Özellikleri

Rumuz	Cinsiyet	Çalışılan Birim	Kıdem
Ö1	Erkek	İlkokul özel eğitim sınıfı	4-6 yıl
Ö2	Erkek	Özel eğitim uygulama merkezi	4-6 yıl
Ö3	Erkek	Özel eğitim uygulama merkezi	4-6 yıl
Ö4	Kadın	Rehberlik ve araştırma merkezi	7-9 yıl
Ö5	Erkek	İlkokul özel eğitim sınıfı	7-9 yıl
Ö6	Erkek	Rehberlik ve araştırma merkezi	1-3 yıl
Ö7	Erkek	Lise özel eğitim sınıfı	10-13 yıl
Ö8	Kadın	Özel eğitim uygulama merkezi	4-6 yıl
Ö9	Erkek	Özel eğitim uygulama merkezi	4-6 yıl
Ö10	Erkek	Özel eğitim uygulama merkezi	4-6 yıl
Ö11	Erkek	Özel eğitim uygulama merkezi	4-6 yıl
Ö12	Erkek	Ortaokul özel eğitim sınıfı	7-9 yıl
Ö13	Erkek	Ortaokul özel eğitim sınıfı	10-13 yıl
Ö14	Kadın	Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi	4-6 yıl
Ö15	Kadın	Özel eğitim uygulama merkezi	4-6 yıl
Ö16	Kadın	Özel eğitim uygulama merkezi	1-3 yıl
Ö17	Erkek	Özel eğitim uygulama merkezi	1-3 yıl
Ö18	Kadın	Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi	4-6 yıl
Ö19	Erkek	İlkokul özel eğitim sınıfı	7-9 yıl
Ö20	Erkek	İlkokul özel eğitim sınıfı	7-9 yıl
Ö21	Kadın	Özel eğitim anaokulu	7-9 yıl
Ö22	Erkek	Özel eğitim uygulama merkezi	7-9 yıl

Tablo 1 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin 7'sinin kadın 15'inin erkek olduğu görülmektedir. Ayrıca öğretmenlerin çalıştıkları kurumların ilkokul özel eğitim sınıfı (n=4), Özel eğitim uygulama merkezi (n=10), Rehberlik ve araştırma merkezi (n=2), Lise özel eğitim sınıfı (n=1), Ortaokul özel eğitim sınıfı (n=2), Özel eğitim anaokulu (n=1) ve Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi (n=2) şeklinde çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Son olarak öğretmenlerin geçiş yaptıkları alan olan özel eğitim öğretmenliğindeki deneyimleri 1-3 yıl (n=3), 4-6 yıl (n=10), 7-9 yıl (n=7), 10-13 yıl (n=2) arasında değişmektedir.

2.3. Veri Toplama Süreci

Çalışmada veri toplamak üzere araştırmacılar tarafından geliştirilen ve beş sorudan oluşan kişisel bilgi formu ile sekiz sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunun geliştirilmesinde taslak sorular hazırlanmış ve uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu doğrultuda iki eğitim yönetimi uzmanı ile iki alan değişikliği yapan öğretmenden görüş istenmiştir. Ardından araştırmacılar tarafından birlikte yapılan üç pilot görüşme sonucunda görüşme soruları yeniden düzenlenmiş ve son hali ile uygulanmıştır. Çalışmanın verileri, katılımcıların kendilerinin belirledikleri ortamlarda (çalışma odası, sınıf veya öğretmenler odası) ve uygun olduğu zamanlarda yüz yüze görüşme yoluyla araştırmacılar tarafından ses kaydı alınarak toplanmıştır. Görüşmeler yaklaşık 15 dakika sürmüştür. Veri toplama sürecinde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorulara aşağıda yer verilmiştir:

1. Öğretmenlerin alan değiştirmesine hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?
2. Öğretmenler alan değiştirmeye neden ihtiyaç duymaktadır?
3. Alanların benzerlik ve farklılıklarına yönelik düşünceleriniz nasıldır?
4. Sınıf öğretmenliğinin özel eğitime katkısı konusundaki görüşleriniz nelerdir?
5. Öğretmenlerin yeni alanlarında yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara ilişkin çözüm yolları nelerdir?

6. Öğretmenlerin alan değiştirmesinin öğrenci ve öğretmenler üzerindeki etkisi nelerdir?

2.4. Verilerin Analizi

Görüşmelerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel analizden yararlanılmıştır. Önceden belirlenen temalara göre verilerin çözümlendiği betimsel analizde analiz çerçevesi oluşturma, çerçeveye göre verileri işleme, bulguları belirleme ve yorumlama aşamaları bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada, araştırma sorularına göre analiz çerçevesi oluşturulmuş, görüşme verileri bilgisayar ortamına aktarılmış, MAXQDA-12 paket programıyla veriler temalara göre işlenmiş, ulaşılan bulgular yorumlanmış ve doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur.

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik konusu Guba (1981) tarafından inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlık ve teyit edilebilirlikle açıklanmaktadır. Bu çalışmada aktarılabirlik için amaçlı örnekleme ve ayrıntılı betimleme yapılmış, tutarlılık için veriler iki araştırmacı tarafından çözümlenmiş ve doğrulanabilirlik için uzman görüşü alınmıştır.

Kodlamalar ve alt temalar oluşturulurken araştırmacının güvenirliliği açısından biri eğitim yönetimi ve denetimi, diğeri eğitim programları ve öğretimi alanı olmak üzere iki uzmandan yardım alınmıştır. Görüş Birliği= $\frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$ formülü kullanılarak araştırmacılar arasında görüş birliğine varılması amaçlanmıştır (Miles ve Huberman, 1994). Bu doğrultuda araştırmacı ve diğeri uzmanlar arasında sırasıyla %82 ve %84 oranında görüş birliğine varılmıştır. Diğeri yandan görüş ayrılığı olan durumlar tekrar gözden geçirilmiş ve ortak bir kararla değiştirilmiştir. Birebir alıntı olarak kullanılabileceği düşünülen cümleler belirlenmiş ve gerekli görüldüğü durumlarda alıntı olarak yer verilmiştir. Doğrudan alıntılarda özellikle tekrarı yüksek olan veya önemli görülen görüşler aktarılmıştır.

2.6. Araştırma ve Yayın Etiğine Uygunluk

Mevcut çalışma, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından 13.10.2020 tarihli ve 2020/120 nolu toplantıda, yayın etiği kapsamında yapılan değerlendirme sonucunda etik açıdan uygun bulunmuştur. Ayrıca veri toplama sürecinde katılımcılar gönüllülük esasına dayalı olarak seçilmiştir. Her katılımcı; çalışmanın amacı, kişisel bilgilerin gizliliği, çalışma sürecindeki hakları ve elde edilen verilerin araştırma amacı dışında kullanmayacağı konusunda bilgilendirilmiştir. İlgili görüşme kayıtları ve bu kayıtların yazılı dökümleri yalnızca araştırmacılar tarafından ulaşılabilecek şekilde saklı tutulmaktadır.

3. BULGULAR

Bu bölümde sınıf öğretmenliğinden özel eğitim öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerin alan değiştirmeye yönelik görüş ve deneyimlerine yönelik bulgular görüşme soruları çerçevesinde sunulmuştur.

3.1. Öğretmenlerin Alan Değiştirmeye Yönelik Bakış Açıları

Öğretmenlerin alan değiştirmeye yönelik bakış açıları incelendiğinde, öğretmenlerin olumlu ve olumsuz yaklaşımları ile alan değiştirmeye yönelik şüpheli yaklaşıma da sahip oldukları görülmektedir. Bu yaklaşımlara ilişkin kod ve frekans değerlerine Tablo 2’de yer verilmektedir.

Tablo 2

Öğretmenlerin Alan Değişirmeye Yönelik Bakış Açılıarı

Olumlu Yaklaşım	f
Öğretmen yetkinliđi ve tecrübeyi önemseme	8
Yararlı bir durum olarak görme	4
İhtiyaç olarak görme	3
Yasal bir durum olarak görme	3
Özlük hakkı olarak görme	2
Şüpheli yaklaşım	
Önceden eğitim alma ve yetkinliği kanıtlama	4
Geçici çözüm	3
Lisans alanlarının uyuşma şartı	2
Liyakatin önemi	2
İsteklilik	2
Zorunda bırakılma	1
Olumsuz yaklaşım	2

Katılımcıların alan değiştirmeye yönelik olumlu yaklaşımlarını yansıtan ifadeleri şu şekildedir:

Eğer öğretmen kendisini başka bir alanda akademik ve özgüven olarak yeterli görüyor ise başka bir alanda öğretmenlik yapmasında bir sakınca görmüyorum. Bu onun alanda istekli olduğunu ve başarılı olabileceğini göstermektedir. [Ö2]

Öğretmenler yeterli eğitimi aldıkları takdirde farklı bir alanda gerekli eğitimi verebilirler. Ama bu alan öğretmeni kadar yeterli donanıma sahip olacakları anlamına gelmediğini düşünüyorum. Çünkü alan öğretmeni 4 yıl bu branş ile yoğurulmuş ve akademik yeterliliğe ulaşmıştır. [Ö3]

Geçmek istediği alanda yüksek lisans yapmışsa olabilir. [Ö5]

Katılımcıların alan değiştirmeye yönelik olumsuz yaklaşımlarını yansıtan ifadeleri şu şekildedir:

Sınıf öğretmenliğinden özel eğitim alanına geçişleri uygun bulmuyorum. Bence her iş ustasından korkar ve herkes mezun olduğu okul ne ise onu yapmalı. Özel eğitim alanına geçen sınıf öğretmenlerinin başarılı olacağını düşünmüyorum. [Ö1]

Her meslek grubunun olduğu gibi öğretmenlerin de eğitimini aldığı alanda hizmet vermesi gerektiğini düşünüyorum. [Ö7]

Kesinlikle başka öğretmen arkadaşların eğitim vermesini uygun bulmuyorum. En kısa zamanda bu yanlış uygulamadan vazgeçilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü her bölüm için verilen dersler ve yöntemler farklı. Alınan 540 saatlik sertifikayla ne kendilerine ne de çocuklara katkı sağlayabilirler. [Ö12]

3.2. Öğretmenlerin Alan Değiştirme Gerekçeleri

Öğretmenlerin alan değiştirme gerekçeleri incelendiğinde, en fazla daha mutlu ve tatmin olma gerekçesinin belirtildiği görülmektedir. Bu gerekçeyi atanma sorunu, özel eğitimde çalışma olanakları, önceki çalışma deneyimi ve alana ilgi duyma gibi gerekçeler izlemektedir. Alan değişikliği gerekçelerine yönelik kod ve frekans değerlerine Tablo 3'te yer verilmektedir.

Tablo 3

Öğretmenlerin Alan Değişirme Gerekçeleri

Öğretmenlerin Alan Değişirme Gerekçeleri	f
Daha mutlu ve tatmin olma	10
Atanma sorunu	8
Özel eğitimde çalışma olanakları	8
Önceki çalışma deneyimi	6
Alana yakın hissetme/ilgi duyma	5
Norm kadro fazlası olma	4
Özel eğitimin iş olanakları	3
Tayin kolaylığı	3
Özel gereksinimli bireylerle etkileşim	3
Önceki eğitim	3
Farklılık/Monotonluktan uzaklaşma	2
Alana faydalı olma	2
Başarılı olma inancı	2

Katılımcılar çeşitli gerekçelerle alan değiştirmeye yönelik motivasyon kaynaklarını şu şekilde ifade etmektedir:

Kendimi bu alanda mutlu hissedeceğimi düşündüm. [Ö8]

Sınıf öğretmeni olarak bir kamu kurumuna atanamadığım için... [Ö11]

Daha az sayıda öğrenciyle daha verimli çalışmalar yapmak. Sınıf öğretmeni iken kalabalık sınıflarda zıpır öğrenciler ile uğraşmak kimi zaman yorucu olabiliyordu.

Özellikle sınıf öğretmeni iken özel eğitim sertifikamız var diye kaynaştırma öğrencileri de bize veriliyordu. Ortalama 30 sınıf mevcudu bir de kaynaştırma öğrencisi cidden

verimsiz ve yorucu bir eğitim alanı oluşuyordu. Özel eğitim öğretmenliğinde ise, sınıflar daha ferah ve yerine göre daha çok materyal var. [Ö14]

Sınıf öğretmenleri atandıkları yer olarak doğu ve doğunun köylerine atanmaktalar ve kendi memleketlerine geçmeleri ya da il merkezlerine geçişleri uzun yıllar almaktadır. Bu sebeple sınıf öğretmenleri alan değişikliğini sadece il değiştirmek için kullanmaktadırlar. Bir branşa geçiş nedeninin o branştaki öğrencilerle ve verilecek eğitimle hiçbir bağı olmayınca yapılacak eğitimde de aksaklıklar çıkmaktadır. Çok az bir kesim ise verilecek ek dersin fazla olması nedeniyle seçim yapmakta ve yine eğitimle ve öğrencilerle alakasız bir seçim oluyor. Bazı yaşça büyük olan hocalarımız da özel eğitim sınıfında öğrencinin az oluşu rahat olurum mantığı ile geçmektedirler. Bu durumu kesinlikle yanlış buluyorum ancak yıllarca çakılı bırakılmış sınıf öğretmenlerine yer değiştirmek için fırsat verildiğinde bunu yapmalarını da haklı buluyorum. [Ö17]

3.3. Öğretmenlerin Alanların Benzerlik ve Farklılıklarına Yönelik Görüşleri

Öğretmenlerin sınıf öğretmenliği ve özel eğitim öğretmenliği alanlarının benzerlik ve farklılıklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, temel beceriler, öğretmen davranışları, hedefler, öncelikler, öğrenci merkezilik ve lisansta alınan yakın dersler gibi benzer yönlerin öne çıktığı; bireysel ilgi, hedeflere ulaşma durumu, yöntem ve öğrenci özellikleri gibi farklı yönlerin vurgulandığı görülmektedir. Alanların benzerlik ve farklılıklarına yönelik kod ve frekans değerlerine Tablo 4'te yer verilmektedir.

Tablo 4

Öğretmenlerin Alanların Benzerlik ve Farklılıklarına Yönelik Görüşleri

Benzer Yönler	f
Temel beceriler (okuma, matematik, vb.)	9
Öğretmen özelliği/davranışı	9
Hedefler	4
Öncelikler	2
Öğrenci merkezlilik	1
Lisansta alınan yakın dersler	1
Farklı Yönler	
Bireysel ilgi/ilgilenme	10
Hedeflere ulaşabilme durumu	8
Yöntem farkı	7
Öğrenci özellikleri	7
Öğrenme-öğretme süreci	6
Akademik başarı ve sosyal beceri dengesi	6
Velilerle iletişim	5
Kuram ve uygulama dengesi	3
Lisans eğitimi	3
Öğrencilerin hazır bulunuşluğu	2
İş doyumunu ve motivasyon	2
Ölçme-değerlendirme	1

Katılımcılar kendi alanları ve geçiş yaptıkları alanların benzer yönlerini şu şekilde ifade etmektedir:

İki alan da birbirine öğretmenlikler içerisinde en yakın alandır aslında. Üniversitede görülen derslerin içerikleri incelendiğinde, en yakın içerikleri ve en çok ders benzerliklerini barındıran alan sınıf öğretmenliği ve özel eğitimidir. [Ö1]

Sınıf öğretmenliği ve özel eğitim öğretmenliğinin benzer yanları okuma yazma, matematik gibi akademik becerilerde yadsınmayacak kadar fazla. Benzer öğretim yöntemlerini tekniklerini kullanıyorlar. [Ö21]

Aslına bakarsak özel eğitim öğretmenliği kendi içinde farklı işitme engelli, görme engelli, vs. ancak davranış kazandırma, davranış değiştirme kavram öğretimi okuma yazma öğretimi gibi benzer yanları da oldukça fazla. [Ö22]

Katılımcılar kendi alanları ve geçiş yaptıkları alanların farklı yönlerini şu şekilde ifade etmektedir:

Sınıf öğretmenliğinde yoğun ve kalabalık sınıflar vardı. Burada ise bireysel çalışmaya dayalı eğitim veriliyor. [Ö18]

Benzer yönleri de her iki branşta da okuma yazma ve matematik üzerinde duruluyor. Açıkçası akademik olarak aynı konulara ama uygulama olarak farklı alanlara yoğunlaşıyor. [Ö12]

Öğrenci ile kurmuş oldukları duygusal bağ ve fedakârlıklar bakımından aynı olmakla beraber diğer yönlerden farklılıklar göstermektedir. Örneğin özel eğitim alanı uzmanlık isteyen bir alandır çünkü özel çocuklarla ilgilenmeniz gerekmekte ve akademik kaygılar ön planda olmayan bir alandır. Oysaki sınıf öğretmenliğinde (özellikle büyük şehirlerde) tamamen akademik kaygılar öne alınmıştır. [Ö10]

3.4. Öğretmenlerin Sınıf Öğretmenliğinin Özel Eğitime Katkısı Konusundaki Görüşleri

Öğretmenlerin sınıf öğretmenliğinin özel eğitime katkısı konusundaki görüşleri incelendiğinde öz düzenleme, öğrencilerden beklenti ve öğrencileri tanıma ve anlama gibi

boyutlarda katkı sağladığı öne çıkmaktadır. Sınıf öğretmenliğinin özel eğitime katkısına yönelik kod ve frekans değerlerine Tablo 5'te yer verilmektedir.

Tablo 5

Öğretmenlerin Sınıf Öğretmenliğinin Özel Eğitime Katkısı Konusundaki Görüşleri

Sınıf Öğretmenliğinin Katkısı	f
Öz düzenleme	5
Öğrencilerden beklenti	5
Öğrencileri tanıma ve anlama	4
Temel bilgi altyapısı	3
Sınıf yönetimi	2
Yöntem katkısı	2
Program ve materyal hazırlama	2
Alanın niteliğini artırma	1

Katılımcılar alan değişikliğinden önceki bilgisi ve tecrübesinin geçiş yaptığı alana katkılarını şu şekilde açıklamaktadır:

Eğer sınıf öğretmenliği yapmasaydım belki de daha yüksek bir beklenti içinde olarak özel eğitim öğrencilerimi boş yere zorlayacaktım. Kısacası şimdi büyük resmi görebiliyorum ve ona göre kendimi ayarlayarak vereceğim eğitimi düzenleyebiliyorum.

[Ö9]

Sadece özel eğitime odaklanmak, öğrencilerin yapabileceklerini en azından düşünce olarak sınırlandırdığımızı gösteriyor, “bunu yapamaz, çünkü engelli” gibi düşünceler sınıf öğretmenlerinde gelenlerde daha az gördüğüm davranışlar. [Ö3]

Sınıf öğretmenlerinin özel eğitimde öğretmenlik yapmalarının olumlu olarak gördüğüm yanı, teorik bilgilerinin fazla olmasından kaynaklı okuma yazma öğretimi, matematik gibi derslerde etkin olmasıdır. [Ö7]

3.5. Öğretmenlerin Yeni Alanlarında Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Yolları

Öğretmenlerin yeni alanlarında yaşadıkları sorunlar ve çözüm yolları incelendiğinde en sık yaşanan sorunların veli beklentisi ve velilerle iletişim ile hedeflere ulaşmanın zaman alması olduğu; sorunlara yönelik çözüm önerilerinin başında ise veli eğitimi ve velilerle etkili iletişimin geldiği görülmektedir. Öğretmenlerin yeni alanlarında yaşadıkları sorunlar ve çözüm yollarına ilişkin kod ve frekans değerlerine Tablo 6'da yer verilmektedir.

Tablo 6

Öğretmenlerin Yeni Alanlarında Yaşadıkları Sorunlar ve Çözüm Yolları

Özel Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar	f
Veli beklentisi ve velilerle iletişim	11
Hedeflere ulaşmanın zaman alması	11
Kriz anlarına müdahale	7
Özel eğitim alanında yetersiz olma	7
Alan değişikliğine olumsuz bakış açısı	3
Deneyim ve eğitim eksikliği	2
Yöneticilerin ilgisizliği	1
Öğrenciyi tanıma	1
Öğrenciyle iletişim	1
Sınıf yönetimi	1
Sorunlara Çözüm	
Veli eğitimi ve velilerle etkili iletişim	14
Öğrenciyi tanıma ve destekleme	5
Destek alma	5
Geçici çözümler	3
Paydaşlarla ortak hareket etme	2
Sabır ve inanç	2

Katılımcıların geçiş yaptıkları alana ilişkin karşılaştıkları sorunlar şu şekilde ifade edilmektedir:

Bununla beraber velilere anlatması ciddi manada zordur. Veli, çocuğunun düzeleceği düşüncesi ile eğitim almaya gelmektedir. Bunu izah etmek ciddi manada sınıf öğretmenlerini zorlamaktadır. [Ö4]

Olumsuz yönleri; özel eğitim bölümünden bir sürü öğretmen mezun olduğu halde, alanda atamalarda sürekli değişiklikler olması sebebiyle, alan dışı böyle öğretmenler atanarak özel eğitim öğretmenlerinin atamasının zorlaşması söz konusu. Diğer bir konu da özel öğrencilere ve ailelerine yaklaşım tarzları daha farklı olabiliyor. Bir de alanı çok sahiplenemiyorlar. Sonuçta o bölümün mezunu kişilerle de beraber çalışınca zaman zaman kendilerini dışlanmış gibi görebiliyorlar. [Ö13]

Normal olarak adlandırdığımız (zekâ-fiziksel- davranışsal-sosyal yönden) öğrencilerde ilerlemeler daha hızlı olur ve öğrenme basamakları daha hızlı bir şekilde geçilebilir. Özel gereksinimli bireylerde her basamağın öğretimi ayrı olarak anlatılır ve ilerlemeler daha yavaş olabilir. Bu sebepten öğretmenlerin neredeyse 10'da 8'i sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerinin dahi bu durumlarından dolayı sınıflarında istememekte ve ayrı okullarda eğitim görmelerini öngörmektedirler. Böyle düşünen öğretmenlerin öğrenciler için faydalı olabileceğini düşünmemekteyim [Ö21].

Öğretimin bireyselleştirmesi ve takibi, bireye özgü materyal kullanımı, özel eğitim yöntemlerini kullanabilme sunum tarzı, davranış problemleri ile başa çıkabilme, iletişim konularında olumsuzluklar yaşamaktadırlar. [Ö15]

Katılımcıların geçiş yaptıkları alana ilişkin karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri şu şekildedir:

Seminerler veya veli toplantılarıyla velilerimizi bilgilendiriyoruz. Öğretmenler sürekli velilerle iletişim halindedir. [Ö8]

Bu sorunları çözmek bireyin kendi kendini geliştirmesi ve yenilemesi ile alakalıdır. [K14]

Ders motivasyonu konusunda bunun öğretmenin güdüleme yeteneğine bağlı olduğunu ve sınıf öğretmenlerinin bu konuda başarılı olacağını düşünüyorum. [Ö19]

3.6. Öğretmenlerin Alan Değiştirmenin Öğrenci ve Öğretmenler Üzerindeki Etkisine Yönelik Görüşleri

Öğretmenlerin alan değiştirmenin öğrenciler ve öğretmenler üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerin başında öğrenci gelişimi ve motivasyonun geldiği, olumsuz etkilerden bazılarının ise öğrencilerin başarısızlığı ve körelme olduğu görülmektedir. Öğretmenler üzerindeki etki incelendiğinde ise en çok motivasyonun olumlu yönde etkilendiği; bununla birlikte yorgunluk ve tükenmişliğin en sık görülen olumsuz etkilerden biri olduğu belirtilmektedir. Alan değiştirmenin öğrenciler ve öğretmenler üzerindeki etkisine yönelik kod ve frekans değerlerine Tablo 7’de yer verilmektedir.

Tablo 7

Öğretmenlerin Alan Değiştirmenin Öğrenciler ve Öğretmenler Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşleri

Öğrenciler Üzerindeki Etki	f	Öğretmenler Üzerindeki Etki	f
Olumlu etki		Olumlu etki	
Öğrencilerin gelişimi	6	Motivasyon	15
Motivasyon	4	Kendini geliştirme	7
Derse yönelik ilgi	1	Doyum	7
Derse yönelik tutum	1	Sabır ve özveriyle çalışma	4
Akademik yeterlik	1	Mutluluk ve gurur verme	4
Veli dönütleri	1	Verimli çalışma	3
		Mesleki başarı	3
		Öğrenciyi tanıma	2
Olumsuz etki		Olumsuz etki	
Öğrenci gelişimi/başarısı	1	Yorgunluk/tükenmişlik	10
Körelme	1	Motivasyon	10
Motivasyon	1	Körelme hissi	1
Etkisi bulunmama	1	Başarısızlık duygusu	1
		Baskı hissetme	1
		Duygusal yaklaşma	1

Katılımcıların alan değiştirmelerinin öğrenciler üzerindeki olumlu etkisi şu şekilde ifade edilmektedir:

Bununla beraber öğrencilerin akademik boyutta gelişmesi için lisans döneminde daha çok teorik bilgi olduğundan, öğrenciler üzerinde daha olumlu etki yapacaklardır. [Ö1]
Çocuğun akademik başarısı tutum ve motivasyonu bence en çok öğrenim yaşına ve cinsiyetine bağlı. Örneğin kadın bir öğretmen kız öğrencilerin ilgi odağı olması ve eğer yaşı da gençse çocukları sınıfına daha çok adapte edeceğini düşünüyorum. En azından bugüne kadar bunu çokça gözlemledim. [Ö6]

Katılımcıların alan değiştirmelerinin öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi řu şekilde ifade edilmektedir:

Daha önce de söylediğim gibi bence sınıf öğretmenleri özel eğitim alanına alan değiştirmemelidir. Ben başarının bundan olumsuz etkileneceğini düşünüyorum. [Ö11]
Özel eğitim geniş bir yelpazeye hitap etmektedir. Alan değişikliği yapan öğretmenler ise hafif yetersizliğe sahip öğrenciler konusunda faydalı olabilmekte diğer yetersizlik alanlarında başarısız olmaktadır. Öğrenciyi yakından tanımayan onun birden fazla olan yetersizliğine hitap etmeyen bir öğretmen motivasyonunu düşürür ve bu da eğitim öğretim hayatını olumsuz etkiler. [Ö12]

Katılımcıların alan değiştirmelerinin öğretmenler üzerindeki olumlu etkisi řu şekilde ifade edilmektedir:

Olumlu katkı sağladığını düşünmekteyim. Kalabalık bir sınıftan daha ferah bir sınıfa geçmek bir rahatlık gibi gözükse de özel eğitimde her öğrencinin bir sınıf olduğunu ve sorumluluğunun daha fazla olduğunu söyleyebilirim. Bu işe daha fazla odaklanmamı ve motivasyonumu artırıyor. [Ö15]

Katılımcıların alan değiştirmelerinin öğretmenler üzerindeki olumsuz etkisi řu şekilde ifade edilmektedir:

Problem davranışların ortaya çıkardığı problemler bizi etkiliyor. Öğrencilerin çoğunda davranış problemi mevcuttur. Bu bizi ciddi manada zorluyor ve yoruyor. [Ö6]

Akademik anlamda başarı kazandıracığını düşünüyorum ancak alana hazır olmayan ve alanı bilmeyen öğretmenlerin mesleki tükenmişliğe çok kısa sürede gireceğini düşünmekteyim. [Ö20]

3.7. Öğretmenlerin Yeni Alanlarındaki Öz Yeterliklerine Yönelik Görüşleri

Öğretmenlerin yeni alanlarındaki öz yeterliklerine yönelik görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin kendilerini çoğunlukla, kısmen yeterli ve yeterli gördükleri anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin yeni alanlarındaki öz yeterliklerine ilişkin görüşlerine yönelik kod ve frekans değerlerine Tablo 8’de yer verilmektedir.

Tablo 8

Öğretmenlerin Yeni Alanlarındaki Öz Yeterliklerine Yönelik Görüşleri

Öğretmenlerin Yeni Alanlarındaki Öz Yeterliklerine Yönelik Görüşleri	f
Kısmen yeterli	9
Yeterli	7
Yetersiz	4

Katılımcıların geçiş yaptıkları alana yönelik öz yeterliklerine yönelik görüşleri kısmen yeterli, yeterli ve yetersiz olmak üzere üç kod altında gruplanmıştır. Bu kodlamalara ilişkin ifadeler şu şekildedir:

Kendimi orta düzeyde yeterli hissediyorum. Özel eğitimde her öğrencinin durumu, davranışı birbirinden farklı olduğu için öğrenci değiştikçe yeni durumlarla karşılaşarak tecrübe edinmiş oluyoruz. [Ö14]

Özel eğitim alanında her türden öğrenci ile ilgili öğrenme ve çalışma hususunda yeterince iyi olduğumu düşünüyorum. [Ö15]

Yeterli görmüyorum tabii ki. Bu iş kolay bir iş değil. Ancak otistik bir çocuğum olduğu için az çok tavırlarını anlıyor ve deneyimlerime göre davranıyorum. [Ö19]

3.8. Öğretmenlerin Öz Yeterliklerini Geliştirmeye Yönelik Önerileri

Öğretmenlerin öz yeterliklerini geliştirmeye ilişkin önerileri incelendiğinde, öğretmenlerin daha çok çalıştay, seminer, proje gibi etkinliklere katılma ve alandaki gelişmeleri takip etmeyi önerdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin öz yeterliklerini geliştirmeye yönelik önerilerine ilişkin kod ve frekans değerlerine Tablo 9’da yer verilmektedir.

Tablo 9

Öğretmenlerin Öz Yeterliklerini Geliştirmeye Yönelik Önerileri

Öğretmenlerin Öz Yeterliklerini Geliştirmeye Yönelik Önerileri	f
Çalıştay, seminer, proje, vb. katılma	11
Alandaki gelişmeleri takip etme/yenilenme	7
Nitelikli hizmet içi eğitim	6
Ortamında öğrenme fırsatları	5
Lisansüstü eğitim	3
Akademisyen/Üniversite desteği	2
Bilgi ve tecrübe paylaşım ağları	2
Mentör desteği	1
Çalışma süresinin azaltılması	1
İnternet, kitap, sertifika programları, vb. kaynaklardan yararlanma	1

Katılımcıların profesyonel gelişimlerini sağlama ve öz yeterliklerini geliştirmelerine yönelik akademik faaliyetleri şu şekilde belirtilmektedir:

Hizmet içi eğitimler, konferanslar, çalıştaylar gibi organizasyonlarla hem yeni bilgiler hem de mevcut bilgiler dinamik tutulabilir. [Ö13]

Her meslekte olduğu gibi her geçen gün gelişen bilim dünyasına ayak uydurmak elzemdir. Bu yüzden değişmeyen tek şey değişimin kendisidir felsefesinden yola çıkarak icra ettiğimiz meslekle ilgili gelişmeleri yakından takip etmeli ve bunları meslek yaşantımızda kullanmalıyız. [Ö19]

Bu alanda daha iyi olmak için alan değişikliği yapan sınıf öğretmenlerine bakanlığımızın hizmet içi eğitim enstitülerinde iyi eğitimler verilebilir. [Ö22]

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenliğinden özel eğitim öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerin alan değiştirmeye yönelik görüşlerinin incelenmesidir. Araştırma kapsamında öğretmenlerin hem genel olarak alan değiştirmeye yönelik görüşlerinin hem de özel eğitim öğretmenliğine geçme durumları ile ilgili görüş ve deneyimlerinin ele alınması bakımında alanyazındaki diğer çalışmalardan farklılaşmaktadır. Araştırma amacı doğrultusunda, alan değiştiren öğretmenlerin alan değiştirmeye olumlu veya olumsuz yaklaştığı gibi şüpheyle de yaklaştığı görülmektedir. Alan değiştirmenin gerekçeleri arasında ise atanma süreçlerinin kolaylığı, özel eğitimde çalışma olanakları, özel eğitim alanında daha mutlu ve tatminkâr olma gerekçeleri öne çıkmaktadır. Öğretmenler sınıf öğretmenliği ve özel eğitim öğretmenliğinin benzer ve farklı yönleri olduğunu örneklerle açıklarken bununla birlikte sınıf öğretmenlerinin kendi alanlarında elde ettikleri bilgi ve deneyim birikiminin özel eğitim öğretmenliği alanına katkı sağladığını ifade etmektedir. Alan değiştiren öğretmenler en fazla velilerle ilişkilerinde sorun yaşadıkların belirtmekte ve buna çözüm olarak etkili iletişimin önemini vurgulamaktadır.

Öğretmenler ile gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen bulgular, öncelikle öğretmenlerin alan değişikliği gerekçelerini ortaya koymaktadır. Öğretmenlerin alan değiştirme gerekçeleri arasında; özel eğitim öğretmenliğinin tayinlerinin daha kolay olması (Boe ve diğerleri, 1999; Ingersoll, 2001), norm kadro fazlası olma durumlarını azaltması, özel eğitimin çalışma imkânları, sınıf öğretmenlerinin özel eğitim alanında daha mutlu ve tatminkâr olma beklentisi (Fimian ve Blanton, 1986), kendilerini özel eğitim alanına daha yakın hissetme ve özel eğitime ilgi duyma, özel eğitim alanında sınıf öğretmenliğinden daha başarılı olma, monotonluktan uzaklaşma ve özel eğitim alanına faydalı olma isteği gerekçeleri dikkat çekmektedir. Benzer şekilde Ersözlü ve diğerleri (2014) araştırmasında, tayin durumlarında öncelikli olabilme, norm fazlası olmama, özel eğitimin ders saatlerinin daha esnek olması gibi nedenlerle öğretmenlerin alan değişikliği yaptıklarını ortaya koymuştur. Korkmaz ve Serin

(2014) ise öğretmenlerin alan değişikliği yapma nedenlerinden bazılarının özel eğitim alanında daha mutlu olma düşüncesi ve norm kadro fazlası olma durumu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gökyer (2014) ise çalışmasında, öğretmenlerin alan değişikliğinin nedenlerinden bazılarının alanın avantajlı olması, öğrenciye daha yararlı olma (Billingsley ve Cross, 1991) ve alanı sevmeye olduğunu belirtmiştir. Yapılan bir diğer araştırmada, öğretmenlerin alan değiştirme nedenlerinin başında tayin durumu, sevmeye ve ilgi duyma, norm fazlalığından kurtulma ve daha başarılı olma gerekçelerini gösterdikleri görülmektedir (Kaya ve diğerleri, 2013). Özer ve diğerleri (2013) ise değişiklik yaşama, monotonluktan kurtulma ve çalışma ortamının rahat olması gibi durumların öğretmenlerin alan değişikliğinde olumlu bakış açılarını yansıttığını belirtmektedir. Bu açıdan mevcut çalışmanın bulguları ile alanyazındaki ilgili çalışmaların sonuçlarının benzerlik gösterdiği görülmektedir. Tayin durumu ve norm kadro fazlası olma durumunun öğretmenlerin alan değiştirme kararlarını etkileyen önemli etkenlerden olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmada, sınıf öğretmenlerinin yeni alanlarında karşılaştıkları sorunlardan bazılarının özel eğitim alanında yetersiz olduğunu hissetme (Kilgore ve Griffin, 1998; Smith-Davis ve Billingsley, 1993), yöneticilerin ilgisizliği, sınıf yönetimi sorunları, öğrenciyi tanıma ve öğrenciyle iletişim olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sorunlara çözüm yolları ve yeterlikleri geliştirme yolları olarak ise nitelikli hizmet içi eğitim, seminer, çalıştay gibi etkinliklere katılma ve öğretmen mentorluğu gibi önerilerde buldukları görülmüştür. Benzer şekilde Ersözlü ve diğerleri (2014) yürüttükleri araştırmada öğretmenlerin alan bilgisi hususunda yetersizlik, sınıf yönetimi ve disiplin problemleri, öğrencilere uyumda sorunlar, okulların yönetim tarzına ilişkin farklılıkları, diğer öğretmen ve yöneticilerin alan değişikliği gerçekleştiren öğretmene bakış açılarının olumsuz olması gibi sorunlar yaşadıkları sonucuna ulaşmıştır. Aynı araştırmada sorunlara çözüm yolları olarak ise alana yönelik bilgiyi artırmak için seminer, hizmet içi eğitimler planlanması, tecrübe sahibi alan öğretmenlerinin rehberliği gibi öneriler ortaya

konulmuştur. Miller ve diğerleri (1999), geçiş yapılan alana ilişkin bilgi ve becerilerin artırılarak tatmin düzeyinin yükseltilmesinin hizmet içi eğitim yolu ile sağlanabileceğini belirtmektedir. Korkmaz ve Serin (2014) ise çalışmalarında, yöneticilerin ve diğer öğretmenlerin olumsuz bakış açıları ve öğrencilerle uyum sorunu gibi sorunların olduğunu ortaya koymuştur. Bir başka araştırmada ise öğretmenlerin hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları sonucuna ulaşılmıştır (Kaya ve diğerleri, 2013). Sorunlar ve çözüm önerileri açısından çalışmaların sonuçlarının benzerlik gösterdiği görülmektedir. Özel eğitim alanında yetersizlik ve hizmet içi eğitim ihtiyacı öne çıkan bulgular arasındadır.

Bu araştırmada, alan değiştirerek özel eğitim öğretmenliğine geçen sınıf öğretmenlerinin yeni alanlarında kendilerini genellikle yeterli ve kısmen yeterli gördükleri ancak yeterli hissetmeyen öğretmenlerin de bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Korkmaz ve Serin (2014) çalışmalarında, alan değiştiren öğretmenlerin genellikle kendilerini yeterli gördükleri; ancak öğretmenlerin giderek daha etkili olduğunu düşündükleri; bununla birlikte mezun oldukları alan olmadığı için kendilerini yeterli görmeyen öğretmenlerin olduğunu da belirtmiştir. Gökyer (2014) çalışmasında, yeni seçilen alandaki mesleki yeterlikler bağlamında öğretmenlerin çoğunluğunun kendilerini yeterli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Özer ve diğerleri (2013) çalışmalarında, öğretmenlerin çoğunluğunun kendilerini yeni alanlarında yeterli buldukları ancak yetersiz bulan öğretmenlerin de bulunduğunu ortaya koymuştur. Sıcak ve diğerleri (2015) ise alan değiştiren öğretmenlerin oldukça yüksek bir özyeterlik inancına sahip olduklarını belirtmektedir. Sonuç olarak yeterlilik algıları bağlamında çalışmaların sonuçlarının benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Bu araştırma neticesinde, sınıf öğretmenlerinin alan değişikliği ile ilgili algılarının genel olarak olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak Korkmaz ve Serin (2014) araştırmalarında, öğretmenlerin alan değişikliğine yönelik genel düşüncelerinin olumsuz olduğunu vurgulamaktadır. Gökyer (2014) ise çalışmasında, öğretmenlerin hemen hemen yarısının alan

değişikliğini olumlu karşılarken diğer yarısının yanlış uygulama olduğunu düşündüklerini belirlemiştir. Bu açıdan çalışmaların farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılıkların öğretmenlerin çalıştıkları okulların olanakları, okuldaki yönetici ve diğer öğretmenlerin tutumları ve velilerin beklentileri gibi nedenlerden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmanın diğer sonuçları arasında, sınıf öğretmenliği ile özel eğitim öğretmenliği alanlarının özellikle okuma, matematik gibi temel becerileri geliştirmeyi hedeflemesi bakımından benzer; öğrencilerle bireysel ilgilenme bakımından ise farklı oldukları belirtilmektedir. Sınıf öğretmenliği alanından mezun olmanın özel eğitim alanına öz düzenleme ve öğrencilerden beklentilerin dengelenmesi bakımından katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan değiştirmenin, özellikle öğretmenler üzerinde motivasyon, kendini geliştirme, mesleki doyum bakımından olumlu; ancak motivasyon düşüklüğü, yorgunluk/tükenmişlik gibi olumsuz etkilerinin de olduğu görülmektedir. Olumsuz etkileri bakımından benzer şekilde McLeskey ve diğerleri (2004) özel eğitim öğretmenlerinin daha fazla yıpranmaları ve iş yüklerinin fazla olması gibi gerekçelerin özel eğitim öğretmenlerinin meslekten ayrılmalarına neden olduğunu belirtmektedir. Bu durum, aynı zamanda öğretmenlerin mesleki doyumlarının azalmasına yol açmaktadır (Stempien ve Loeb, 2002). Yıpranma veya tükenmişlik gibi öğretmenleri mesleklerinin gereğini yerine getirme konusunda olumsuz etkileyen durumların önüne geçilmesi için özel eğitim öğretmenlerinin koşullarının iyileştirilmesine ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Araştırma sonuçları doğrultusunda, uygulamaya yönelik olarak çeşitli öneriler sıralamak mümkündür. Önceki alan değişikliği yapan öğretmenlerin özel alan yeterliklerini geliştirmek için çeşitli düzenlemelerin yapılması beklenmektedir. Okul yöneticilerinin alan değiştiren öğretmenlerin karşılaşılabilecek zorluklar karşısında önlemler alarak öğretmenlerin oryantasyonlarına katkıda bulunmaları sağlanabilir. Alan değiştirmeye yönelik politikaların ise ihtiyaç analizi, planlama, uygulama ve izleme aşamalarını takip eden bir süreç

olarak ele alınması önerilmektedir. Bu bağlamda öncelikle ihtiyaç analizi ve planlama aşamasında öğretmenlerin alan değiştirme gerekçelerine dayalı olarak taleplerinin incelenmesi, alan değişikliği sürecinin yasal mevzuatından öğretmenlere sunulacak destek mekanizmalarına kadar sistematik olarak planlanması sağlanabilir. Bu kapsamda Bonnie ve diğerleri (1991) politika yapıcılarının desteğinin ve koordinasyon eksikliğinin önemini vurgulamaktadır. Rosenberg ve diğerleri (2001) ise alan değişikliği yapan öğretmenlere yönelik hizmet öncesi bireysel destek programı önermektedir. Diğer yandan uygulama ve izleme aşamalarında öğretmenlerin geçiş sürecinin sorunsuz bir şekilde gerçekleşmesi ve alan değişikliğinden sonra öğretmenlerin ihtiyaçlarına göre eksikliklerin giderilmesi sağlanabilir.

Mevcut araştırma, sınıf öğretmenliğinden özel eğitim öğretmenliğine geçiş yapan 22 öğretmen ile gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler ile sınırlıdır. Ayrıca geçiş yapan öğretmenlerin çalıştığı tanı gruplarına ilişkin bir bilginin bulunmaması çalışmanın sınırlılıkları arasındadır. Yürütülecek araştırmalarda nicel araştırma yöntemleri kullanılarak daha fazla öğretmene ulaşılabilir ve öğretmenlerin geçiş süreci ile ilgili ihtiyaçları ve yeni alana yönelik öz yeterlikleri incelenebilir. Ayrıca özel eğitim öğretmenliğine geçiş yapan öğretmenlerin çalıştıkları tanı gruplarının özel eğitim gereksinimlerine göre gruplandırılarak öğretmenlerin mesleki yeterlilik ve ihtiyaçlarına yönelik detaylı çalışmalar yapılabilir. Nicel veya boylamsal araştırmalarla öğretmenlerin yeni alanlarına uyum süreçlerinin ve uyum süreçlerine etki eden faktörlerin derinlemesine incelenmesi sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Billingsley, B. S., & Cross, L. H. (1991). General education teachers' interest in special education teaching: Deterrents, incentives, and training needs. *Teacher Education and Special Education, 14*(3), 162-168.
- Boe, E., Cook, L., Paulsen, C., Barkanic, G., & Leow, C. (1999). *Productivity of teacher preparation programs: Surplus or shortage in quantity and quality of degree graduates*

- (Report No. 1999-DAR2). University of Pennsylvania, Graduate School of Education, Center for Research and Evaluation in Social Policy.
- Cerit, Y., Akgün, N., Yıldız, K., & Soysal, M. R. (2014). Yeni eğitim sisteminin (4+4+4) uygulanmasında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri (Bolu il örneği). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 4*(Özel Sayı), 59-82.
- Darling-Hammond, L. (1984). *Beyond the commission reports: The coming crisis in teaching*. The Rand Corporation.
- Doğan, S., Uğurlu, C. T., & Demir, A. (2014). 4+4+4 eğitim sisteminin okul paydaşlarına olumlu ve olumsuz etkilerinin yönetici görüşlerine göre incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 13*(1), 115-138.
- Ersözlü, Z. N., Maviş, F. Ö., Özel, Ö., & Kürşadoğlu, A. E. (2014). Alan değişikliği yapan sınıf öğretmenlerinin geçtikleri alanla ilgili uyum sorunları ve çözüm önerileri. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi, 3*(1), 8-23.
- Eskicumalı, A., Demirtaş, Z., Erdoğan, D. G., & Arslan, S. (2014). Sınıf öğretmenliğinden branş öğretmenliğine geçiş sürecinin getirdiği sorunlar: Sakarya örneği. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, 42*.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/abuhsbd/issue/32932/365840>
- Fimian, M. J., & Blanton, L. P. (1986). Variables related to stress and burnout in special education teacher trainees and first-year teachers. *Teacher Education and Special Education, 9*, 9–21.
- Gökçer, N. (2014). 2012 yılında alan değişikliği yapan öğretmenlerin yeni alanlarına ve uygulamaya ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi, 22*(3), 1187-1208.
- Grissmer, D. W., & Kirby, S. N. (1987). *Teaching attrition: The uphill climb to staff the Nation's schools* (ED291735). ERIC. <https://www.rand.org/pubs/reports/R3512.html>

- Guba, E. G. (1981). Criteria for assessing the trustworthiness of naturalistic inquiries. *Educational Communication and Technology Journal*, 29, 75–91.
- Ingersoll, R. (2001). *Teacher turnover, teacher shortages, and the organization of schools*. University of Washington, Center for the Study of Teaching and Policy.
- Kaya, S., Şahin, H., Fırat, A., Maden, Ö., Eruçar, İ. O., & Ceren, A. (2013). 2012-2013 eğitim-öğretim yılında alan değiştiren öğretmenlerin yeni alanlarına yönelik memnuniyet durumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 302-335.
- Karabaş, M., & Çiftçi, S. (2019). Özel eğitim alanında görev yapan sınıf öğretmenlerinin tükenmişlik ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(19), 128-149.
- Kilgore, K. L., & Griffin, C. C. (1998). Beginning special educators: Problems of practice and influence of school context. *Teacher Education and Special Education*, 21, 155–173.
- Korkmaz, İ., & Serin, K. (2014). Branş değiştiren sınıf öğretmenlerinin yeni durumlarına ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 497-514.
- McLeskey, J., Tyler, N. C., & Flippin, S. S. (2004). The supply of and demand for special education teachers: A review of research regarding the chronic shortage of special education teachers. *The Journal of Special Education*, 38(1), 5-21.
- MEB. (2006). *Öğretmenlerin il içi yer değiştirme kılavuzu*. https://personel.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_04/28161006_YYRETMENLER_YN_2017_YILI_YL_YYY_YSTEYE_BAYLI_YER_DEYYYTYRME.pdf
- MEB. (2007). *2007 alan değişikliği genelgesi*. http://personel.meb.gov.tr/upload/alan_degisikligi_genelge_2007.pdf
- MEB. (2008). *2008 yılı öğretmenlerin alan değişikliği kılavuzu*. http://personel.meb.gov.tr/sayfa_goster.htm

- MEB. (2009). 2009 yılı öğretmenlerin alan değiştirme kılavuzu.
http://personel.meb.gov.tr/sayfa_goster.htm
- MEB. (2010). 2010 yılı öğretmenlerin alan değiştirme kılavuzu.
http://personel.meb.gov.tr/sayfa_goster.htm.
- MEB. (2011). 2011 yılı öğretmenlerin alan değiştirme kılavuzu.
http://personel.meb.gov.tr/sayfa_goster.htm.
- MEB. (2012). Öğretmenlerin il içi alan değişikliği kılavuzu.
http://personel.meb.gov.tr/sayfa_goster.htm.
- MEB. (2013). Alan değişikliği.
https://ikgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_12/11043959_alandeiiiklii.pdf.
- MEB. (2017a). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. Ankara.
- MEB. (2017b). Özel eğitim öğretmeni özel alan yeterlikleri.
https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06160842_14-YYretmen_Yeterlikleri_KitabY_Yzel_eYitim_YYretmeni_Yzel_alan_yeterlikleri_ilk_YYretim_parYa_17.pdf
- MEB. (2017c). Sınıf öğretmeni özel alan yeterlikleri.
https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06160532_8-YYretmen_Yeterlikleri_KitabY_sYnYf_YYretmenliYi_alan_yeterlikleri_ilkYYretim_parYa_11.pdf
- Miles, M. B, & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*, (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
- Miller, M. D., Brownell, M. T., & Smith, S. W. (1999). Factors that predict teachers staying in, leaving, or transferring from the special education classroom. *Exceptional Children*, 65, 201–218.

- Özer, B., Tüysüz, C., Bozkurt, N., & Özdemir, S. (2013). Branş değişikliği ile yan alanlarına geçen sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları bu değişime ilişkin görüşleri: Hatay il örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 265-290.
- Özyer, S., & Özsoy, N. (2017). Özel eğitim alanına geçiş yapan sınıf öğretmenlerinin sayı öğretiminde kullandıkları yöntemlerin araştırılması. *Education Sciences*, 12(3), 122-132.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. (3rd ed.). Sage Publications.
- Rosenberg, M. S., O'Shea, L., & O'Shea, D. (1998). *Student teacher to master teacher*. Macmillian.
- Sıcak, A., Arslan, A., & Burunsuz, E. (2015). Alan değiştiren sınıf öğretmenlerinin öz yeterlik inançlarının incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 3(2), 15-25.
- Smith-Davis, J., & Billingsley, B. (1993). The supply/demand puzzle. *Teacher Education and Special Education*, 16, 205–220.
- Stempien, L. R., & Loeb, R. C. (2002). Differences in job satisfaction between general education and special education teachers: Implications for retention. *Remedial and Special Education*, 23(5), 258-267.
- T. C. Resmi Gazete. (1973). *Milli eğitim temel kanunu* (14574). http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html
- T. C. Resmi Gazete. (2015). *Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen atama ve yer değiştirme yönetmeliği* (29329). <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/04/20150417-4.htm>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. baskı). Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

General competencies of the teaching profession are discussed under three general headings: professional knowledge, professional skills and attitude and values (MEB, 2017a). The teaching profession includes competencies specific to each field. Studies for teachers to change their fields increased as of 2012. Studies in the literature focus on the reasons of primary school teachers who change fields, problems due to field changes, satisfaction with their new fields, and views on new fields and implementation.

The purpose of this research is to examine the views and experiences of teachers who have been transferred from primary school teaching to special education teaching, regarding field change. In this context, the teachers' reasons for changing the field, the problems they experienced and the solutions for them, the effect of changing the field, and their opinions about their self-efficacy in their new fields were discussed. The results obtained from the study are supposed to contribute to the understanding of the dynamics in the field change process by teachers, school administrators and policy makers. In addition, it is expected that examining the problems faced by teachers who experience field change and their solutions will shed light on the policies developed for the field change process.

In this study, phenomenology design was used to determine the opinions of teachers who transferred from primary school teachers to special education teachers about field change. Phenomenology is a qualitative research design which is used to describe how certain phenomena are perceived, interpreted, felt and experienced by the individual (Patton, 2002).

Purposeful sampling method was used for determining participants. In this regard, 22 teachers transferred from primary school teaching to special education teaching were participated the study.

In the study, a personal information form consisting of five questions and a semi-structured interview form consisting of 8 questions prepared by the researchers were used to collect data. With a pilot interview, interview questions were arranged and applied in final form.

The data of the study were collected by voice recording through face-to-face interviews. The interviews lasted about 30 minutes. Descriptive analysis method was used to analyze the data obtained from the interviewees. In descriptive analysis data were analyzed according to predetermined themes and also it includes the stages of creating an analysis framework, processing data according to the framework, determining and interpreting the findings (Yıldırım & Şimşek, 2013). In this study, an analysis framework was created according to the research questions, the interview data were transferred to the software, the data was processed according to the themes with the MAXQDA-12 package program, and the findings were interpreted and presented with direct quotations.

The issue of validity and reliability in qualitative research is explained by Guba (1981) with credibility, transferability, consistency, and verifiability. In this study, purposeful sampling method was used and detailed description were made for transferability, data were analyzed by two researchers for consistency, and expert opinion was obtained to ensure verifiability.

In this study, among the reasons of primary school teachers to change their fields to special education teaching; ease in appointment processes, being more than the norm staff, working opportunities of special education, being happier and more satisfied in the field of special education, being interested in special education, being more successful than in primary school teaching, avoiding monotony and being beneficial to the special education field draw attention. In the study, it was concluded that some of the problems faced by teachers in their new fields were being inadequate in the field of special education, the lack of interest of the administrators, classroom management problems, being not familiar with the students and

communication with the students. Some of the suggestions emerging from the study were employing quality in-service training, participating in activities such as seminars and workshops, make use of teacher mentors as ways to solve problems and developing competencies. In this study, it was concluded that teachers who transferred to special education teaching field generally perceive themselves as sufficient and partially competent in their new field, but there were also teachers who did not feel competent enough. Results of the study show that the perceptions of primary school teachers about field change are generally positive. However, Gökyer (2014) found in his study that while almost half of the teachers welcomed the field change, the other half thought it was not an accurate policy in practice. Among the results of the study, it is revealed that primary and special education teaching fields are similar in terms of aiming to develop basic skills such as reading and mathematics but differ in terms of individual attention to students. It was concluded that being a primary school teacher contributed to the field of special education in terms of self-regulation and balancing expectations of students. Finally, it is seen that changing the field has positive effects especially on teachers in terms of motivation, self-development, job satisfaction, but also negative effects in terms of burnout and decrease of motivation level.

YAYIN ETİĞİ BEYANI

Bu araştırmanın, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi kurumu tarafından 13.10.2020 tarihinde 2020/120 sayılı kararıyla verilen etik kurul izni bulunmaktadır. Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

“Öğretmenlerin Alan Değişikliğine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi: Sınıf Öğretmenliğinden Özel Eğitim Öğretmenliğine Geçiş” isimli araştırma makalesinin birinci yazarı çalışmaya %60 ikinci yazarı %40 oranında katkıda bulunmuştur.

DESTEK VE TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın ilk hali 27. Ulusal Özel Eğitim Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

ÇATIŞMA BEYANI

Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz.